

ความพร้อมในการพัฒนาบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทยเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

THE READINESS OF THE DEVELOPMENT OF GRADUATES IN THE PRIVATE HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS IN THAILAND TO SUPPORT THE ASEAN ECONOMIC COMMUNITY

สุบิน ยุระรัช มหาวิทยาลัยศรีปทุม
เชียง เกาซิด มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
สุระเดช แสงเพชร มหาวิทยาลัยศรีปทุม
ไพบูลย์ สุขวิจิตร มหาวิทยาลัยศรีปทุม
E-mail: subin.yu@spu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงสำรวจเรื่องนี้ออกแบบโดยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมโดยมีวัตถุประสงค์การวิจัย 3 ข้อ คือ 1) เพื่อสำรวจอาชีพและคุณลักษณะของบัณฑิตที่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนคาดหวัง 2) เพื่อสำรวจความพร้อมของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทยในการพัฒนาบัณฑิตเพื่อรองรับการเปิดเสรีของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และ 3) เพื่อวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาบัณฑิต และจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการผลิตและพัฒนาบัณฑิตให้ตอบสนองต่อการเปิดเสรีของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ สถาบันอุดมศึกษาเอกชน จำนวน 55 แห่ง กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้แทนสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจำนวน 55 คน และผู้แทนสถานทูตในประเทศกลุ่มอาเซียน จำนวน 5 คน เครื่องมือวิจัยมี 3 ประเภท ได้แก่ 1) แบบบันทึกการสังเกตระยะที่เอกสาร 2) แบบสัมภาษณ์เชิงลึก 3) แบบสอบถาม โดยมีระยะเวลาดำเนินการวิจัย 9 เดือน คณะผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า 1) อาชีพที่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนคาดหวัง มีจำนวน 16 สาขาอาชีพ ส่วนคุณลักษณะของบัณฑิตที่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนคาดหวัง มีจำนวน 3 ด้าน 26 คุณลักษณะ ได้แก่ (1) ด้านบุคลิกภาพ จำนวน 12 คุณลักษณะ (2) ด้านจิตพิสัย จำนวน 8 คุณลักษณะ และ (3) ด้านทักษะพิสัย จำนวน 6 คุณลักษณะ 2) สถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทยมีความพร้อมร้อยละ 49.48 ในการพัฒนาบัณฑิตเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ได้แก่ (1) ด้านอาชีพ มีความพร้อมร้อยละ 30.91 (2) ด้านคุณลักษณะของบัณฑิต มีความพร้อมร้อยละ 64.34 จำแนกเป็น ด้านบุคลิกภาพ ร้อยละ 61.82 ด้านจิตพิสัย ร้อยละ 58.86 และด้านทักษะพิสัย ร้อยละ 76.67 และ (3) ด้านกิจกรรมการผลิตและพัฒนาคุณภาพบัณฑิต มีความพร้อมร้อยละ 53.20 จำแนกเป็น ด้านสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ ร้อยละ 59.40 ด้านหลักสูตร ร้อยละ 54.60 ด้านการเรียนการสอน ร้อยละ 52.60 ด้านอาจารย์และบุคลากร ร้อยละ 51.80 และด้านการแนะแนวอาชีพและการทำงานในประเทศกลุ่มอาเซียน ร้อยละ 48 3) ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพบัณฑิตมี 3 ด้าน โดยเรียงตามอันดับความสำคัญจากมากไปหาน้อย ได้แก่ (1) ความต้องการจำเป็นด้านอาชีพ (2) ความต้องการจำเป็นด้านกิจกรรมการผลิตและพัฒนาคุณภาพบัณฑิต และ (3) ความต้องการจำเป็นด้านคุณลักษณะของบัณฑิต สำหรับข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในการผลิตและพัฒนาบัณฑิตให้ตอบสนองต่อการเปิดเสรีของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนมีจำนวน 9 ข้อ

คำสำคัญ: คุณลักษณะของบัณฑิต สถาบันอุดมศึกษา ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ความต้องการจำเป็น

ABSTRACT

This survey research was designed by using a mixed-methods research methodology. Its three main objectives were 1) to explore the expected careers and graduate attributes of the ASEAN Economic Community (AEC), 2) to explore the readiness of the private Higher Education Institutions (HEIs) in Thailand in developing its graduates to support AEC, and 3) to analyze the needs of developing the quality of graduates and to give policy in producing and developing the graduates to support the AEC free-trade agreement. The research sample consisted of 55 private HEIs. The key informants comprised 55 representatives of the private HEIs and five representatives from the embassies of the countries within the ASEAN community. Three types of research instruments were included: 1) a document synthesis note, 2) an in-depth interview form, and 3) a questionnaire. This research was conducted within nine months. The descriptive statistics used in this research comprised frequency, percentage, arithmetic mean and standard deviation. The significant research findings were as follows; 1) there were 16 expected careers in AEC shown as a result. In terms of characteristics of the graduates, the expected graduate attributes in AEC were divided into three aspects and 26 attributes which consist of (1) cognitive domain: 12 attributes, (2) affective domain: eight attributes, and (3) psychomotor domain: six attributes, 2) the readiness of the private HEIs in Thailand for developing the bachelor's degree graduates to support AEC was 49.48 % average; (1) careers: 30.91 %, (2) graduate attributes: 64.34 % Classify by Cognitive domain: 61.82 %, affective domain: 58.86 %, psychomotor domain: 76.67 %, and (3) activities for graduate production and development: 53.20 % Classify by Support for learning: 59.40 %, curriculum: 54.60 %, teaching and learning: 52.60 %, university lecturers and staff: 51.80 %, counseling for careers and working in AEC: 48 %, and 3) The needs for developing the quality of graduate was divided into three aspects, prioritized from maximum to minimum weights, consisting of (1) the needs for career, (2) the needs for activities for graduate production and development, and (3) the needs for graduate attributes respectively. In addition, there were nine policy recommendations for the private HEIs executives in producing and developing the AEC graduates.

KEYWORDS: graduate attributes, higher education, ASEAN economic community, needs

บทนำ

สถาบันอุดมศึกษาไม่ว่าอยู่ภายใต้สังกัดใด และอยู่ในกลุ่มสถาบันใด ต่างก็มีเป้าหมายเดียวกัน คือ การมุ่งผลิตบัณฑิตให้มีคุณภาพเพื่อตอบสนองต่อความต้องการกำลังคนของประเทศ ในปัจจุบัน คุณภาพบัณฑิตซึ่งเป็นผลผลิตของสถาบันอุดมศึกษาของประเทศไทยวัดได้ 3 มิติ ประกอบด้วย (1) คุณภาพบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา แห่งชาติ (Thai Qualifications Framework for Higher Education; TQF: HEd) (2) คุณภาพบัณฑิตตามมาตรฐานการอุดมศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ,

2549) และ (3) คุณภาพบัณฑิตตามตัวบ่งชี้คุณภาพบัณฑิตของหน่วยงานต้นสังกัดและองค์กรประเมิน ประกอบด้วย สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (สมศ.) และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (สำนักงาน ก.พ.ร.) ส่วนคุณภาพบัณฑิตตามมุมมองของสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หรืออาเซียน (Association of South East Asian Nations: ASEAN) และประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

(ASEAN Economic Community: AEC) พบว่า ยังไม่มีการศึกษา

การประกันคุณภาพบัณฑิตมีความสำคัญ ดังจะเห็นได้จากคู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2553 (สกอ., 2553) ได้ชี้ให้เห็นว่า การพัฒนาคุณภาพบัณฑิตมีความสำคัญในระดับชาติและนานาชาติเนื่องด้วยเหตุผล 4 ประการ ได้แก่ (1) คุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาและบัณฑิตมีแนวโน้มที่จะมีความแตกต่างกันมากขึ้น ซึ่งจะก่อให้เกิดผลเสียแก่ประเทศไทยโดยรวมในระยะยาว (2) มีการแข่งขันกันในเรื่องคุณภาพของการจัดการศึกษาและคุณภาพของบัณฑิตทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศมากขึ้น (3) สถาบันอุดมศึกษาที่มีความจำเป็นที่จะต้องมีการพัฒนาองค์ความรู้ให้เป็นสากลเพื่อให้ได้รับการยอมรับจากนานาชาติมากขึ้น และ (4) สถาบันอุดมศึกษาที่มีความจำเป็นที่จะต้องสร้างความมั่นใจให้แก่สังคมว่าสามารถผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ นอกจากนี้ ในคู่มือดังกล่าวได้อธิบายความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพบัณฑิตไว้เพิ่มเติมอีก 2 ประการ คือ (1) ความท้าทายของโลกาภิวัตน์ต่อการอุดมศึกษา ในประเด็นการบริการการศึกษาข้ามพรมแดน และการเคลื่อนย้ายนักศึกษาและบัณฑิต อันเป็นผลมาจากการรวมตัวของประเทศในภูมิภาคอาเซียน และ (2) สถาบันอุดมศึกษาที่มีความจำเป็นที่จะต้องสร้างความมั่นใจให้แก่สังคมว่าสามารถพัฒนาองค์ความรู้และผลิตบัณฑิตเพื่อตอบสนองต่อยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศให้มากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันระดับสากล การพัฒนาภาคการผลิตทั้งอุตสาหกรรมและบริการ การพัฒนาอาชีพ การพัฒนาคุณภาพชีวิต และความเป็นอยู่ระดับท้องถิ่นและชุมชน

ประเทศสมาชิกในอาเซียนจะรวมกันเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC) และจะมีประชากรรวมกันประมาณ 590 ล้านคน (ASEAN, 2010) จากประเทศสมาชิก 10

ประเทศ ได้แก่ ไทย สิงคโปร์ มาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ บรูไน เวียดนาม พม่า กัมพูชา และลาว หลังจากการรวมตัวเป็นประชาคมแล้ว จะเปิดเสรีการค้าและบริการในปี พ.ศ. 2558 อาเซียนจะกลายเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียว (Single market and production base) และมีการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ การลงทุน เงินทุน และแรงงานมีฝีมือระหว่างกันอย่างเสรี ซึ่งการผลิตและพัฒนาบัณฑิตสู่ตลาดแรงงานของประเทศไทยต้องคำนึงถึงตลาดในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนด้วย (ชินวรณ์ บุญยเกียรติ, 2553) ดังนั้น การพัฒนาคุณภาพบัณฑิต นอกจากจะตอบสนองต่อคุณภาพบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ มาตรฐานการอุดมศึกษา และตัวบ่งชี้คุณภาพบัณฑิตของหน่วยงานต้นสังกัดและองค์กรประเมินแล้ว ยังจะต้องผลิตและพัฒนาบัณฑิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

สกอ. ในฐานะหน่วยงานต้นสังกัดของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนทุกแห่ง มีนโยบายที่ชัดเจนที่จะพัฒนาบัณฑิตให้ตอบสนองต่อความท้าทายของโลกาภิวัตน์ที่มีต่อการอุดมศึกษา อันเป็นผลมาจากการรวมตัวของประเทศในภูมิภาคอาเซียน และสถาบันอุดมศึกษาที่มีความจำเป็นที่จะต้องสร้างความมั่นใจให้แก่สังคมว่า สามารถผลิตและพัฒนาบัณฑิตได้อย่างมีคุณภาพเพื่อตอบสนองต่อยุทธศาสตร์ของการพัฒนาประเทศไทยที่มุ่งสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันระดับสากล (สกอ., 2553) คณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะสำรวจความพร้อมในการพัฒนาบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทยเพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายคุณภาพและปรับปรุงแผนการผลิตและพัฒนาบัณฑิตเพื่อให้รองรับกับความต้องการของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนที่กำลังจะเกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2558 ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสำรวจอาชีพและคุณลักษณะของบัณฑิตที่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนคาดหวัง
2. เพื่อสำรวจความพร้อมของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทยในการพัฒนา

บัณฑิตเพื่อรองรับการเปิดเสรีของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

3. เพื่อวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาบัณฑิต และจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการผลิตและพัฒนาบัณฑิตให้ตอบสนองต่อการเปิดเสรีของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้เป็น การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) มุ่งเน้นเก็บรวบรวมข้อมูล 2 ประเภท คือ ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative data) และข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative data) โดยขอบข่ายของข้อมูลที่ศึกษามาจาก 3 แหล่ง ได้แก่ (1) ข้อมูลจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (2) ข้อมูลจากสัมภาษณ์ผู้แทนของประเทศสมาชิกในกลุ่มอาเซียน และ (3) ข้อมูลจากสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทยเกี่ยวกับความร่วมมือในการผลิตและพัฒนาคุณภาพบัณฑิต

1. หน่วยวิเคราะห์ (Unit of analysis) คือ สถาบันอุดมศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ สถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทยที่เปิดสอนในระดับปริญญาตรี จำนวน 55 แห่ง ที่มาจากสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจำนวน 68 แห่ง (ร้อยละ 80.88) และให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนแต่ละแห่งพิจารณาคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informant) โดยใช้เทคนิคกลุ่มรู้จัก (Known Group Technique)

นอกจากนี้ คณะผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติมจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้แทนประเทศสมาชิกในกลุ่มอาเซียน จำนวน 5 คน ที่มาจากประเทศสมาชิก 5 ประเทศ ได้แก่ มาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ กัมพูชา และลาว โดยการติดต่อผ่านสถานทูตของแต่ละประเทศ โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และใช้วิธีการจับคู่สัมภาษณ์ (Team up and pair off) โดยนักวิจัย 2 คนเดินทางไปสถานทูต 1 แห่ง เพื่อช่วยกันสัมภาษณ์ เก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นเอกสาร และตรวจทานข้อมูล

2. ตัวแปรที่ศึกษา คือ ความพร้อมของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทยในการพัฒนาบัณฑิตเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยแบ่งออกเป็น 3 ตัวแปรย่อย ได้แก่ (1) อาชีพที่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนคาดหวัง (2) คุณลักษณะของบัณฑิตที่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนคาดหวัง และ (3) ความต้องการจำเป็นในการผลิตและพัฒนา

บัณฑิตเพื่อรองรับการเปิดเสรีของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

3. การศึกษาวิจัย แบ่งเป็น 2 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การสำรวจ (Survey) และระยะที่ 2 การวิเคราะห์ (Analysis) สำหรับระยะที่ 1 ประกอบด้วย การสำรวจอาชีพที่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนคาดหวัง และการศึกษาคุณลักษณะของบัณฑิตที่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนคาดหวัง ส่วนการศึกษาในระยะที่ 2 ประกอบด้วย การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการผลิตและพัฒนาบัณฑิต และการจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทยในการผลิตและพัฒนาบัณฑิตให้ตอบสนองต่อการเปิดเสรีของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

4. เครื่องมือวิจัยมี 3 ประเภท คือ (1) แบบบันทึกการสังเคราะห์เอกสาร (2) แบบสอบถาม และ (3) แบบสัมภาษณ์ โดยเครื่องมือวิจัยดังกล่าวนำมาตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ด้วยค่าดัชนีของความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) ผลการวิเคราะห์พบว่า IOC มีค่าอยู่ระหว่าง 0.66-1.00 ส่วนมาตรฐานค่าในแบบสอบถามนำมาตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงแบบความสอดคล้องภายใน (Internal consistency reliability) ด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient: α) ผลการวิเคราะห์พบว่า ระดับการปฏิบัติในปัจจุบัน (What is) ได้ค่า $\alpha=0.96$ ส่วนระดับความพร้อมในปี พ.ศ. 2558 (What should be) ได้ค่า $\alpha=0.98$

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งตามระยะของการวิจัย ได้แก่

ระยะที่ 1 การสำรวจ คณะผู้วิจัยดำเนินการใน 2 รูปแบบ คือ (1) การศึกษาข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และ (2) การสัมภาษณ์ผู้แทนประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เกี่ยวกับอาชีพที่คาดหวังหรือกำลังเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานในปี พ.ศ. 2558 โดยข้อมูลจากการสังเคราะห์เอกสารและผลการสัมภาษณ์เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ ดังนั้น จึงดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำผลการวิเคราะห์มาจัด

กลุ่มตามประเด็นที่ต้องการศึกษา (Qualitative themes) โดยใช้ความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percent) สำหรับสถิติที่ใช้ในการสำรวจความพร้อมด้านอาชีพและคุณลักษณะของบัณฑิต ได้แก่ ความถี่ และร้อยละ ส่วนความพร้อมด้านการจัดกิจกรรมการผลิตและพัฒนาคุณภาพบัณฑิต ได้แก่ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

ระยะที่ 2 การวิเคราะห์ คณะผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้เทคนิคการประเมินความต้องการจำเป็นที่อิงโมเดลความแตกต่าง (Discrepancy model) (สุมิล ว่องวานิช, 2550) สำหรับความต้องการจำเป็นด้านอาชีพและความต้องการจำเป็นด้านคุณลักษณะของบัณฑิต ใช้วิธีการเปรียบเทียบค่าร้อยละและคำนวณหาค่าความแตกต่างของร้อยละระหว่างสภาพที่เป็นจริง (% ความพร้อมของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในปัจจุบัน) และสภาพที่คาดหวัง (กำหนดให้เป็น 100 %) ส่วนความต้องการจำเป็นด้านกิจกรรมการผลิตและพัฒนาคุณภาพบัณฑิต ใช้วิธีการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยจากผลการประเมินโดยใช้มาตรประมาณค่า 6 ระดับ และคำนวณหาค่าความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างระดับการปฏิบัติในปัจจุบันและระดับความคาดหวังในปี พ.ศ. 2558 และแปลงค่าเฉลี่ยให้เป็นค่าร้อยละโดยการเทียบบัญญัติไตรยางค์ และหลังจากได้ความต้องการจำเป็นครบถ้วนทั้ง 3 ด้านแล้ว นำค่าความแตกต่าง (ค่าร้อยละ) มาจัดเรียงลำดับจากค่ามากที่สุดไปหาค่าน้อยที่สุด เพื่อจัดอันดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (Needs priority)

สรุปผลการวิจัย

1. อาชีพที่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนคาดหวัง มีจำนวน 16 สาขาอาชีพ ได้แก่ แพทย์ ทันตแพทย์ พยาบาล นักสำรวจทรัพยากรธรรมชาติ ผู้เชี่ยวชาญด้านการประมง นักเทคโนโลยีการอาหาร วิศวกร สถาปนิก ผู้ประกอบอาชีพด้านบริการท่องเที่ยว มัคคุเทศก์ พนักงานโรงแรม/ร้านอาหาร นักบัญชี นักธุรกิจ/นักลงทุน/เจ้าของกิจการ นักกฎหมาย ทนายความ และนักสิทธิมนุษยชน ส่วนคุณลักษณะของบัณฑิตที่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนคาดหวัง มีจำนวน 26 คุณลักษณะ ได้แก่

(1) ด้านพุทธิพิสัย มีจำนวน 12 คุณลักษณะ ได้แก่ ทักษะทางปัญญา ความรู้ในสาขาวิชา การคิดสร้างสรรค์ การคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดเชิงวิพากษ์ ความสามารถในการตัดสินใจแก้ปัญหา ความสามารถเชิงตัวเลข ความสามารถในการบริหารจัดการตนเอง การบริหารเวลา ทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต และความสามารถด้านภาษาอังกฤษ

(2) ด้านจิตพิสัย มีจำนวน 8 คุณลักษณะ ได้แก่ คุณธรรม/จริยธรรม/จรรยาบรรณในวิชาชีพ ความซื่อสัตย์สุจริต ทศนคติที่ดีต่องานและเพื่อนร่วมงาน การมองเห็นคุณค่าในตนเอง ความเป็นผู้นำ บุคลิกภาพที่ดี ความตระหนักในตนเอง การตัดสินใจอย่างมีคุณธรรม ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร แรงจูงใจในการทำงาน มุมมองสากล/ความเป็นพลโลก และความมั่นใจ

(3) ด้านทักษะพิสัย มีจำนวน 6 คุณลักษณะ ได้แก่ ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ทักษะการทำงานเป็นทีม ทักษะทางสังคม/ทักษะระหว่างบุคคล ทักษะการปฏิบัติ/ทักษะทางวิชาชีพ ทักษะการสื่อสาร ทักษะในการปรับตัว และทักษะในการสืบค้นข้อมูล

2. ความพร้อมของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทยในการพัฒนาบัณฑิตเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนมี 3 ด้าน ได้แก่ (1) ความพร้อมด้านอาชีพ (2) ความพร้อมด้านคุณลักษณะของบัณฑิต และ (3) ความพร้อมด้านการจัดกิจกรรมการผลิตและพัฒนาคุณภาพบัณฑิต

ความพร้อมด้านอาชีพ พิจารณาจากความถี่ และร้อยละของอาชีพที่สถาบันสามารถผลิตได้ ผลการวิเคราะห์ พบว่า ในภาพรวม สถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทยมีความพร้อมในการผลิตบัณฑิตระดับปริญญาตรีให้ตรงกับความต้องการของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ร้อยละ 30.91 โดยอาชีพที่มีความพร้อมมากที่สุด คือ อาชีพนักบัญชี (ร้อยละ 69.09) แต่จะเห็นได้ว่า การผลิตบัณฑิตเพื่อประกอบอาชีพนักบัญชีก็มีความพร้อมอยู่ในระดับปานกลาง

ส่วนอาชีพที่สถาบันอุดมศึกษาเอกชนยังไม่พร้อมในการผลิตมี 7 อาชีพ ได้แก่ แพทย์ ทันตแพทย์ นักสำรวจทรัพยากรธรรมชาติ ผู้เชี่ยวชาญด้านการประมง นักเทคโนโลยีการอาหาร สถาปนิกและนักสิทธิ

มนุษย์ชน โดยอาชีพที่สถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทยยังไม่สามารถผลิตได้ มีเพียงอาชีพเดียว

คือ ผู้เชี่ยวชาญด้านการประมง

ตารางที่ 1 ความพร้อมด้านอาชีพของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทย (n=55)

กลุ่มสาขาวิชา*	ที่	อาชีพ/วิชาชีพ ที่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน คาดหวัง	จำนวน สถาบัน ที่ผลิตได้ (f)	% ความพร้อม	ระดับ ความ พร้อม**
วิทยาศาสตร์สุขภาพ	1	แพทย์	1	1.82	ไม่พร้อม
	2	ทันตแพทย์	1	1.82	ไม่พร้อม
	3	พยาบาล	14	25.45	ไม่ค่อยพร้อม
วิทยาศาสตร์ กายภาพ และชีวภาพ	4	นักสำรวจทรัพยากรธรรมชาติ	1	1.82	ไม่พร้อม
	5	ผู้เชี่ยวชาญด้านการประมง	0	0.00	ไม่พร้อม
	6	นักเทคโนโลยีการอาหาร	6	10.91	ไม่พร้อม
วิศวกรรมศาสตร์	7	วิศวกร	20	36.36	น้อย
สถาปัตยกรรมศาสตร์	8	สถาปนิก	6	10.91	ไม่พร้อม
บริหารธุรกิจ พาณิชยศาสตร์ การบัญชี การจัดการ การท่องเที่ยว และเศรษฐศาสตร์	9	ผู้ประกอบการอาชีพด้านบริการ ท่องเที่ยว	30	54.55	ปานกลาง
	10	มัคคุเทศก์	27	49.09	น้อย
	11	พนักงานโรงแรม/ร้านอาหาร	27	49.09	น้อย
	12	นักบัญชี	38	69.09	ปานกลาง
	13	นักธุรกิจ/นักลงทุน/เจ้าของกิจการ	31	56.36	ปานกลาง
มนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์	14	นักกฎหมาย	31	56.36	ปานกลาง
	15	ทนายความ	31	56.36	ปานกลาง
	16	นักสิทธิมนุษยชน	9	16.36	ไม่พร้อม
ความพร้อมในภาพรวม (ค่าเฉลี่ยของร้อยละ)				30.91	พร้อมน้อย

*ไม่มี 3 กลุ่มสาขาวิชา ได้แก่ (1) เกษตรศาสตร์ (2) ครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ และ (3) ศิลปกรรม วิจิตรศิลป์ และประยุกต์ศิลป์

**เกณฑ์ประเมิน คือ น้อยกว่า 20%=ไม่พร้อม, 20%-30%=ไม่ค่อยพร้อม, 31%-50%=พร้อมน้อย, 51%-70%=พร้อมปานกลาง, 71%-90%=พร้อมมาก, 91%-100%=พร้อมมากที่สุด

ความพร้อมด้านคุณลักษณะของบัณฑิต
พิจารณาจากความถี่และร้อยละของคุณลักษณะที่
สถาบันสามารถพัฒนาได้ พบว่า ในภาพรวม
สถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีความพร้อมร้อยละ
64.34 แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า (1) ด้าน
พุทธิพิสัย มีความพร้อมร้อยละ 61.82 (2) ด้านจิต
พิสัย มีความพร้อมร้อยละ 58.86 และ (3) ด้าน
ทักษะพิสัย มีความพร้อมร้อยละ 76.67 และเมื่อ
พิจารณาเป็นรายคุณลักษณะ พบว่า (1) คุณลักษณะ
ของบัณฑิตด้านพุทธิพิสัยที่สถาบันอุดมศึกษาเอกชน
มีความพร้อมมากที่สุด คือ ความสามารถด้าน
ภาษาอังกฤษ (ร้อยละ 94.55) ส่วนคุณลักษณะของ

บัณฑิตที่มีความพร้อมน้อยที่สุด คือ การคิดสังเคราะห์
(ร้อยละ 29.09) (2) คุณลักษณะของบัณฑิตด้านจิตพิสัย
ที่สถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีความพร้อมมากที่สุด คือ
คุณธรรม จริยธรรม หรือจรรยาบรรณในวิชาชีพ (ร้อยละ
87.27) ส่วนคุณลักษณะของบัณฑิตที่มีความพร้อม
น้อยที่สุด คือ แรงจูงใจในการทำงาน (ร้อยละ 36.36)
และ (3) คุณลักษณะของบัณฑิตด้านทักษะพิสัยที่
สถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีความพร้อมมากที่สุด คือ
ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (ร้อยละ 92.73) ส่วน
คุณลักษณะของบัณฑิตที่มีความพร้อมน้อยที่สุด คือ
ทักษะในการปรับตัวกับงานที่ทำ (ร้อยละ 54.55)

ตารางที่ 2 ความพร้อมด้านคุณลักษณะของบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทย (n=55)

ที่	ด้าน	คุณลักษณะของบัณฑิต ที่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนคาดหวัง	จำนวน สถาบัน ที่ผลิตได้ (f)	% ความพร้อม	ระดับ ความ พร้อม*
1	พุทธิพิสัย	(1) สติปัญญา/ทักษะทางปัญญา	47	85.45	มาก
		(2) ความรู้ในสาขาวิชา/วิชาชีพ	48	87.27	มาก
		(3) การคิดริเริ่ม/ความคิดสร้างสรรค์	37	67.27	ปานกลาง
		(4) การคิดวิเคราะห์	35	63.64	ปานกลาง
		(5) การคิดสังเคราะห์	16	29.09	ไม่ค่อยพร้อม
		(6) การคิดเชิงวิพากษ์	22	40.00	น้อย
		(7) ความสามารถในการแก้ไขปัญหา	33	60.00	ปานกลาง
		(8) ความสามารถเชิงตัวเลข/การวิเคราะห์ตัวเลข	21	38.18	น้อย
		(9) ความสามารถในการบริหารจัดการตนเอง	28	50.91	น้อย
		(10) การบริหารเวลา	32	58.18	ปานกลาง
		(11) ทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต	37	67.27	ปานกลาง
		(12) ความสามารถด้านภาษาอังกฤษ	52	94.55	มากที่สุด
ความพร้อมด้านพุทธิพิสัย (ค่าเฉลี่ยของร้อยละ)				61.82	ปานกลาง
2	จิตพิสัย	(1) คุณธรรม/จริยธรรม/จรรยาบรรณในวิชาชีพ	48	87.27	มาก
		(2) ทศนคติเชิงบวกต่องาน/เพื่อนร่วมงาน	30	54.55	ปานกลาง
		(3) การมองเห็นคุณค่าในตนเอง	28	50.91	น้อย
		(4) ความเป็นผู้นำ	44	80.00	มาก
		(5) บุคลิกภาพที่ดี	42	76.36	มาก
		(6) แรงจูงใจในการทำงาน	20	36.36	น้อย
		(7) มุมมองสากล/ความเป็นพลโลก	23	41.82	น้อย
		(8) ความมั่นใจ	24	43.64	น้อย
ความพร้อมด้านจิตพิสัย (ค่าเฉลี่ยของร้อยละ)				58.86	ปานกลาง

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ที่	ด้าน	คุณลักษณะของบัณฑิต ที่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนคาดหวัง	จำนวน สถาบัน ที่ผลิตได้ (f)	% ความพร้อม	ระดับ ความ พร้อม*
3	ทักษะพิสัย	(1) ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	51	92.73	มากที่สุด
		(2) ทักษะการทำงานเป็นทีม	49	89.09	มาก
		(3) ทักษะทางสังคม/ทักษะระหว่างบุคคล	37	67.27	ปานกลาง
		(4) ทักษะการปฏิบัติ/ทักษะทางวิชาชีพ	41	74.55	มาก
		(5) ทักษะการสื่อสาร	45	81.82	มาก
		(6) ทักษะในการปรับตัวกับงานที่ทำ	30	54.55	ปานกลาง
ความพร้อมด้านทักษะพิสัย (ค่าเฉลี่ยของร้อยละ)				76.67	มาก
ความพร้อมในภาพรวม				64.34	ปานกลาง

*เกณฑ์ประเมิน คือ น้อยกว่า 20%=ไม่พร้อม, 20%-30%=ไม่ค่อยพร้อม, 31%-50%=พร้อมน้อย, 51%-70%=พร้อมปานกลาง, 71%-90%=พร้อมมาก, 91%-100%=พร้อมมากที่สุด

ความพร้อมด้านกิจกรรมการผลิตและพัฒนาคุณภาพบัณฑิต ผลการวิเคราะห์พบว่า ในภาพรวมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทยได้ดำเนินกิจกรรมการผลิตและพัฒนานักศึกษามากที่สุดเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 53.20) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีความพร้อมหรือได้ดำเนินการมากที่สุด คือ ด้านสนับสนุนการเรียนรู้ (ร้อยละ 59.40) รองลงมา คือ ด้านหลักสูตร (ร้อยละ 54.60) ด้านการเรียนการสอน (ร้อยละ 52.60) ด้านอาจารย์และบุคลากร (ร้อยละ 51.80) และด้านการแนะแนวอาชีพและการทำงานในประเทศกลุ่มอาเซียน (ร้อยละ 48) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายกิจกรรม พบว่า

(1) ด้านหลักสูตร กิจกรรมที่มีความพร้อมมากที่สุด คือ การพัฒนาระบบและกลไกในการบริหารหลักสูตร การเปิดหรือปิดหลักสูตร และการพัฒนาหรือปรับปรุงคุณภาพของหลักสูตร (ร้อยละ 64.40) ส่วนกิจกรรมที่มีความพร้อมน้อยที่สุด คือ การบรรจุวิชา “ทักษะทางภาษา” เป็นวิชาบังคับในแต่ละหลักสูตรโดยกำหนดให้นักศึกษาต้องเลือกอย่างน้อย 3 ภาษา ได้แก่ ภาษาไทย และภาษาทางการในอาเซียนอีก 2 ภาษา เช่น เลือกเรียนวิชาภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และภาษาบาฮาซา เป็นต้น (ร้อยละ 48)

(2) ด้านการเรียนการสอน กิจกรรมที่มีความพร้อมมากที่สุด คือ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยให้นักศึกษาได้เรียนรู้และฝึกทักษะการช่วยเหลือตนเองเมื่อต้องไป

ทำงานในต่างประเทศ (ร้อยละ 61.80) ส่วนกิจกรรมที่มีความพร้อมน้อยที่สุด คือ การพัฒนาหัวข้อวิจัยหรือนวัตกรรมด้านการเรียนการสอนเพื่อนำมาใช้ปรับปรุงคุณลักษณะของนักศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการของอาเซียน (ร้อยละ 46.60)

(3) ด้านอาจารย์และบุคลากร กิจกรรมที่มีความพร้อมมากที่สุด มี 2 กิจกรรม คือ การส่งเสริมให้อาจารย์ได้ประสบการณ์ตรงจากการเข้ารับการฝึกอบรมหรือฝึกงานกับสถาบันอุดมศึกษา องค์กรหน่วยงาน หรือสถานประกอบการในประเทศกลุ่มอาเซียน และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ในการทำงานหรือการศึกษาดูงานระหว่างอาจารย์และบุคลากรของสถาบันเพื่อนำมาถ่ายทอดให้กับนักศึกษา (ร้อยละ 53) ส่วนกิจกรรมที่มีความพร้อมน้อยที่สุด คือ การเพิ่มสัดส่วนอาจารย์ต่อนักศึกษาในสาขาวิชาที่เป็นที่ต้องการของประเทศในกลุ่มอาเซียนให้มีความเหมาะสม (ร้อยละ 49.80)

(4) ด้านสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ กิจกรรมที่มีความพร้อมมากที่สุด คือ การจัดเตรียมเทคโนโลยีสารสนเทศที่เพียงพอต่อการใช้นักศึกษา เช่น จำนวนคอมพิวเตอร์ เครือข่ายอินเทอร์เน็ต ฐานข้อมูลงานวิจัย เป็นต้น (ร้อยละ 67) ส่วนกิจกรรมที่มีความพร้อมน้อยที่สุด คือ การมีสื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อออนไลน์ในปริมาณที่เพียงพอสำหรับนักศึกษาในการสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับอาเซียน (ร้อยละ 56)

(5) ด้านการแนะแนวอาชีพและการทำงานในประเทศกลุ่มอาเซียน กิจกรรมที่มีความ

พร้อมมากที่สุด คือ การส่งเสริม สนับสนุน และให้ความช่วยเหลือแก่นักศึกษาในการสมัครงานกับสถานประกอบการในประเทศกลุ่มอาเซียน และการเดินทางไปทำงานในประเทศกลุ่มอาเซียน (ร้อยละ 50.60)

ส่วนกิจกรรมที่มีความพร้อมน้อยที่สุด คือ การให้ข้อมูลนักศึกษาเกี่ยวกับการขึ้นทะเบียนผู้ได้รับใบรับรองมาตรฐานวิชาชีพแห่งอาเซียน (ร้อยละ 43.60)

ตารางที่ 3 ความพร้อมด้านกิจกรรมการผลิตและพัฒนาบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทย (n=55)

กิจกรรมการผลิตและพัฒนาคุณภาพบัณฑิต (รายด้าน)	Mean*	SD	% ความพร้อม	ระดับความ พร้อม
1. ด้านหลักสูตร	2.73	0.25	54.60	ปานกลาง
2. ด้านการเรียนการสอน	2.63	0.28	52.60	ปานกลาง
3. ด้านอาจารย์และบุคลากร	2.59	0.08	51.80	ปานกลาง
4. ด้านสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้	2.97	0.25	59.40	ปานกลาง
5. ด้านการแนะแนวอาชีพและการทำงานในประเทศกลุ่ม อาเซียน	2.40	0.14	48.00	พร้อมน้อย
ความพร้อมในภาพรวม (รวมทุกด้าน)	2.66	0.27	53.20	ปานกลาง

*เกณฑ์ประเมิน คือ น้อยกว่า 1=ไม่พร้อม, 1.00-1.50=ไม่ค่อยพร้อม, 1.51-2.50=พร้อมน้อย, 2.51-3.50=พร้อมปานกลาง, 3.51-4.50=พร้อมมาก, 4.51-5.00=พร้อมมากที่สุด

3. ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาบัณฑิต เพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ความต้องการจำเป็นด้านอาชีพ ความต้องการจำเป็นด้านคุณลักษณะของบัณฑิต และความ ต้องการจำเป็นด้านกิจกรรมการผลิตและพัฒนาคุณภาพบัณฑิต ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

3.1 ความต้องการจำเป็นด้านอาชีพ เรียงตามอันดับความสำคัญ 10 อันดับ ได้แก่ (1) ผู้เชี่ยวชาญด้านการประมง (2) แพทย์ ทันตแพทย์ และนักสำรวจทรัพยากรธรรมชาติ (มีความสำคัญเท่ากัน) (3) สถาปนิก และนักเทคโนโลยีการอาหาร (มีความสำคัญเท่ากัน) (4) นักสิทธิมนุษยชน (5) พยาบาล (6) วิศวกร (7) มัคคุเทศก์ และพนักงานโรงแรม/ร้านอาหาร (มีความสำคัญเท่ากัน) (8) ผู้ประกอบอาชีพด้านบริการท่องเที่ยว (9) นักธุรกิจ/นักลงทุน/เจ้าของกิจการ และนักกฎหมาย/ทนายความ (มีความสำคัญเท่ากัน) และ (10) นักบัญชี

3.2 ความต้องการจำเป็นด้านคุณลักษณะของบัณฑิต

3.2.1 คุณลักษณะด้านพุทธิพิสัย เรียงตามอันดับความสำคัญ 11 อันดับ ได้แก่ (1) การคิด

สังเคราะห์ (2) ความสามารถเชิงตัวเลข หรือการวิเคราะห์ตัวเลข (3) การคิดเชิงวิพากษ์ (4) ความสามารถในการบริหารจัดการตนเอง (5) การบริหารเวลา (6) ความสามารถในการแก้ไขปัญหา (7) การคิดวิเคราะห์ (8) การคิดริเริ่ม/ความคิดสร้างสรรค์ และทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต (มีความสำคัญเท่ากัน) (9) สถิติปัญหา หรือทักษะทางปัญญา (10) ความรู้ในสาขาวิชาหรือวิชาชีพ และ (11) ความสามารถด้านภาษาอังกฤษ

3.2.2 คุณลักษณะด้านจิตพิสัย เรียงตามอันดับความสำคัญ 8 อันดับ ได้แก่ (1) แรงจูงใจในการทำงาน (2) มุมมองสากล/ความเป็นพลโลก (3) ความมั่นใจ (4) การมองเห็นคุณค่าในตนเอง (5) ทักษะคิดเชิงบวกต่องาน/เพื่อนร่วมงาน (6) บุคลิกภาพที่ดี (7) ความเป็นผู้นำ และ (8) คุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณในวิชาชีพ

3.2.3 คุณลักษณะด้านทักษะพิสัย เรียงตามอันดับความสำคัญ 6 อันดับ ได้แก่ (1) ทักษะในการปรับตัวกับงานที่ทำ (2) ทักษะทางสังคม/ทักษะระหว่างบุคคล (3) ทักษะการปฏิบัติ/ทักษะทางวิชาชีพ (4) ทักษะการสื่อสาร (5) ทักษะการทำงานเป็นทีม และ (6) ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

3.3 ความต้องการจำเป็นด้านกิจกรรมการผลิตและพัฒนาคุณภาพบัณฑิต พบว่า จากกิจกรรม 5 ด้าน กิจกรรมที่มีความจำเป็นต้องดำเนินการก่อนเป็นอันดับแรก คือ กิจกรรมด้านการแนะแนวอาชีพและการทำงานในประเทศกลุ่มอาเซียน รองลงมา คือ ด้านอาจารย์และบุคลากร ด้านการเรียนการสอน ด้านหลักสูตร และด้านสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ ตามลำดับ สำหรับกิจกรรมการผลิตและพัฒนาคุณภาพบัณฑิตที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุดในแต่ละด้าน สรุปได้ดังนี้

(1) กิจกรรมด้านการแนะแนวอาชีพและการทำงานในต่างประเทศ คือ การจัดให้มีศูนย์ให้คำปรึกษาด้านวิชาการและการพัฒนาสมรรถนะ/ทักษะในการประกอบอาชีพในประเทศกลุ่มอาเซียน

(2) กิจกรรมด้านอาจารย์และบุคลากร คือ การจัดทำข้อตกลงความร่วมมือเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนกับสถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียน

(3) กิจกรรมด้านการเรียนการสอน คือ การพัฒนาหัวข้อวิจัยในชั้นเรียนหรือวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนเพื่อนำมาใช้ปรับปรุงคุณลักษณะของนักศึกษา โดยเฉพาะคุณลักษณะที่สอดคล้องกับความต้องการของอาเซียน

(4) กิจกรรมด้านหลักสูตร คือ การบรรจุวิชา “ทักษะทางภาษา” เป็นวิชาบังคับในแต่ละหลักสูตร โดยนักศึกษาเลือกอย่างน้อย 3 ภาษา ได้แก่ ภาษาไทย และภาษาทางการในอาเซียนอีก 2 ภาษา เช่น เลือกเรียนวิชาภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และภาษาบาฮาซา เป็นต้น

(5) กิจกรรมด้านสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ คือ การมีสื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อออนไลน์ในปริมาณที่เพียงพอ สำหรับนักศึกษาในการสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับประเทศในกลุ่มอาเซียน

อย่างไรก็ตาม จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพและเชิงประมาณนำมาสู่การจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายจำนวน 9 ข้อ ให้กับผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทย ดังนี้

1. การเปิดหลักสูตรใหม่ในระดับปริญญาตรี สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรให้ความสำคัญกับ 16 สาขาอาชีพที่เป็นที่ต้องการของอาเซียนหรือประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนก่อน

2. สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ควรกำหนดเป้าหมายในการผลิตบัณฑิตให้ได้ครบในทุกสาขาอาชีพที่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนต้องการ แต่ในระยะแรกควรให้ความสำคัญกับอาชีพหรือวิชาชีพที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุดก่อน

3. นอกจากคุณลักษณะของบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ การกำหนดคุณลักษณะทั่วไปและคุณลักษณะเฉพาะของบัณฑิต สถาบันอุดมศึกษาเอกชนแต่ละแห่งควรนำคุณลักษณะของบัณฑิตที่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนคาดหวังมาร่วมพิจารณาด้วย

4. สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณลักษณะของบัณฑิตที่เป็นความต้องการจำเป็นมากที่สุดก่อน คือ คุณลักษณะของบัณฑิตด้านจิตพิสัย (มีจำนวน 8 คุณลักษณะ) รองลงมา คือ คุณลักษณะของบัณฑิตด้านพุทธิพิสัย (มีจำนวน 12 คุณลักษณะ) และคุณลักษณะของบัณฑิตด้านทักษะพิสัย (มีจำนวน 6 คุณลักษณะ) ตามลำดับ

5. สถาบันอุดมศึกษาเอกชนทุกแห่งในประเทศไทยสามารถเริ่มดำเนินการจัดทำหรือปรับปรุงแผนพัฒนาคุณภาพบัณฑิตได้ทันที เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนที่กำลังจะเกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2558

6. ควรปรับปรุงนโยบายด้านการผลิตและพัฒนาคุณภาพบัณฑิตของสถาบัน โดยเพิ่มกิจกรรมหรือโครงการที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้บัณฑิตได้ไปทำงานในประเทศกลุ่มอาเซียน อาเซียน +3 และอาเซียน +6 ให้มากขึ้น

7. ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนดำเนินโครงการหรือกิจกรรมการผลิตและพัฒนาคุณภาพบัณฑิตเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนให้มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งโครงการหรือกิจกรรมที่มีความจำเป็นต้องดำเนินการก่อนเป็นอันดับแรก ในแต่ละด้าน เช่น ด้านการแนะแนวอาชีพและการทำงานในต่างประเทศ ควรจัดให้มีศูนย์ให้คำปรึกษาด้านวิชาการและการพัฒนาสมรรถนะและทักษะในการประกอบอาชีพในประเทศกลุ่มอาเซียน เป็นต้น

8. นอกจากกิจกรรมการผลิตและพัฒนาคุณภาพบัณฑิตที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุดในแต่ละด้านแล้ว ในระยะเริ่มแรก (พ.ศ.2555-2556)

สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่มีความสำคัญและมีความต้องการจำเป็นเร่งด่วนก่อน เช่น (1) การให้ข้อมูลนักศึกษาเกี่ยวกับการขึ้นทะเบียนผู้ได้รับใบรับรองมาตรฐานวิชาชีพแห่งอาเซียน (2) การให้ข้อมูลเกี่ยวกับการฝึกอบรมหรือการฝึกงานในสถาบันอุดมศึกษา องค์กรหน่วยงานหรือสถานประกอบการในประเทศกลุ่มอาเซียน (3) การส่งเสริม สนับสนุน และให้ความช่วยเหลือแก่นักศึกษาในการสมัครงานและการเดินทางไปทำงานกับสถานประกอบการในประเทศกลุ่มอาเซียน เป็นต้น

9. การดำเนินงานในระยะที่สอง (พ.ศ. 2557-2558) สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรดำเนินการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานในช่วง 2 ปีแรก และส่งเสริมให้มีการจัดโครงการหรือกิจกรรมการผลิต

อภิปรายผล

การอภิปรายผลพิจารณาตามวัตถุประสงค์และข้อค้นพบ (Findings) ที่ได้จากการวิจัย ดังนี้

1. อาชีพที่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนคาดหวัง มีจำนวน 16 สาขาอาชีพ และคุณลักษณะของบัณฑิตที่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนคาดหวัง มีจำนวน 26 คุณลักษณะ แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านพุทธิพิสัย มีจำนวน 12 คุณลักษณะ (2) ด้านจิตพิสัย มีจำนวน 8 คุณลักษณะ และ (3) ด้านทักษะพิสัย มีจำนวน 6 คุณลักษณะ ข้อค้นพบดังกล่าวนี้สอดคล้องกับความต้องการด้านตลาดแรงงานของอาเซียนในปัจจุบันแม้ว่าจะมาจากข้อมูลเชิงคุณภาพเพียงแหล่งเดียว แต่ข้อมูลที่ได้มีความน่าเชื่อถือเนื่องจากมีการกำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาคัดเลือกอาชีพและคุณลักษณะของบัณฑิต แต่จะมีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้นหากมีการนำวิธีการเชิงปริมาณมาร่วมอธิบาย เช่น การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) (Jöreskog & Sorbom, 1993; นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542) เป็นต้น หรือแม้แต่การใช้วิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงคุณภาพ (Qualitative Factor Analysis: QFA) (Howe, 2000) มาช่วยยืนยัน อย่างไรก็ตาม นอกเหนือไปจากอาชีพ 16 สาขาที่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนคาดหวัง

และพัฒนาคุณภาพบัณฑิตที่ยังไม่ได้ดำเนินการให้ครบถ้วน เช่น (1) การเทียบโอนหน่วยกิต (Credit transfer) ระหว่างสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยกับสถาบันอุดมศึกษาอื่นในประเทศกลุ่มอาเซียน (2) การจัดให้มีการทดสอบความสามารถพื้นฐานที่จำเป็นของอาเซียนก่อนสำเร็จการศึกษา (Exit exam) เช่น ภาษาอังกฤษ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นต้น (3) การจัดให้มีโครงการหรือกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักศึกษาได้ไปศึกษาดูงานหรือเข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยนระหว่างสถาบันอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียน เช่น โครงการ The Malaysia-Indonesia-Thailand student mobility ของ The Framework for Regional Integration in Higher Education in Southeast Asia เป็นต้น

แล้ว แรงงานฝีมือ 21 สาขาก็ยังเป็นที่ต้องการอย่างมากในตลาดอาเซียน (กระทรวงแรงงาน, 2553)

2. ความพร้อมของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทยในการพัฒนาบัณฑิตเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนมี 3 ด้าน ได้แก่ (1) ความพร้อมด้านอาชีพ (2) ความพร้อมด้านคุณลักษณะของบัณฑิต และ (3) ความพร้อมด้านการจัดกิจกรรมการผลิตและพัฒนาคุณภาพบัณฑิต ในภาพรวมพบว่า ด้านอาชีพ สถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทยมีความพร้อมร้อยละ 30.91 ด้านคุณลักษณะของบัณฑิต มีความพร้อมร้อยละ 64.34 และด้านกิจกรรมการผลิตและพัฒนาคุณภาพบัณฑิต มีความพร้อมร้อยละ 53.20 แสดงให้เห็นว่า ผลการดำเนินงานในปัจจุบันของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทยในเรื่องการผลิตและพัฒนาบัณฑิตเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนยังไม่บรรลุเป้าหมาย เนื่องจากยังมีช่องว่าง (Gap) เกิดขึ้นระหว่างเป้าหมายและระดับการปฏิบัติในปัจจุบัน ดังนั้น เป็นหน้าที่ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนทุกแห่งที่จะนำข้อมูลดังกล่าวไปพิจารณาและดำเนินการต่อไป

นอกจากนี้ จากผลการสำรวจความพร้อมด้านอาชีพ พบว่า อาชีพที่สถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีความพร้อมมากที่สุด คือ นักบัญชี รองลงมา 3 อันดับแรก คือ (1) นักธุรกิจ/นักลงทุน/เจ้าของกิจการ และ นักกฎหมาย/ทนายความ (2) ผู้ประกอบอาชีพด้านบริการท่องเที่ยว และ (3) มัคคุเทศก์ และพนักงาน

โรงแรม/ร้านอาหาร ส่วนอาชีพที่สถาบันอุดมศึกษาเอกชนไม่สามารถผลิตได้มีเพียงอาชีพเดียว คือ ผู้เชี่ยวชาญด้านการประมง จะเห็นได้ว่า ข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับสภาพการจัดการศึกษาในปัจจุบันของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทย เนื่องจากสถาบันส่วนใหญ่ (มากกว่าร้อยละ 80) เปิดสอนในคณะบริหารธุรกิจ คณะนิติศาสตร์ และคณะศิลปศาสตร์ (สาขาการท่องเที่ยวและการโรงแรม) สำหรับในสาขาประมง พบว่า ยังไม่มีสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งใดที่เปิดสอนในระดับปริญญาตรี แต่ถ้าพิจารณาจากผลการสังเคราะห์เอกสารและผลการวิเคราะห์แนวโน้มในปัจจุบัน เช่น บทวิเคราะห์ตลาดแรงงานในอนาคตกับความพร้อมของแรงงานไทยโดย พิมพิดา โยธาสมุทร และชูชาติ เทศสีแดง (2553) พบว่า อาชีพด้านการประมงมีความสำคัญและกำลังเป็นที่ต้องการในอาเซียน และเป็น 1 ใน 11 สาขาที่สำคัญของอาเซียนที่จะมีการเปิดเสรีทางการค้า ในปี พ.ศ. 2558 เป็นต้น

สำหรับผลการสำรวจความพร้อมด้านคุณลักษณะของบัณฑิต 3 ด้าน ซึ่งเป็นการแบ่งคุณลักษณะของบัณฑิตตามสารบบจำแนกจุดมุ่งหมายทางการศึกษาของบลูม (Bloom's Taxonomy of Educational Objectives; Bloom & others, 1971; Krathwohl, 2002) พบว่า (1) ด้านพุทธิพิสัย สถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีความพร้อมร้อยละ 61.82 (2) ด้านจิตพิสัย มีความพร้อมร้อยละ 58.86 และ (3) ด้านทักษะพิสัย มีความพร้อมร้อยละ 76.67 และเมื่อพิจารณาเป็นรายคุณลักษณะ พบว่า (1) ด้านพุทธิพิสัย คุณลักษณะที่สถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีความพร้อมมากที่สุด คือ ความสามารถด้านภาษาอังกฤษ ส่วนคุณลักษณะที่มีความพร้อมน้อยที่สุด คือ การคิดสังเคราะห์ (2) ด้านจิตพิสัย คุณลักษณะที่สถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีความพร้อมมากที่สุด คือ คุณธรรม จริยธรรม หรือจรรยาบรรณในวิชาชีพ ส่วนคุณลักษณะที่มีความพร้อมน้อยที่สุด คือ แรงจูงใจในการทำงาน และ (3) ด้านทักษะพิสัย คุณลักษณะที่สถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีความพร้อมมากที่สุด คือ ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ส่วนคุณลักษณะที่มีความพร้อมน้อยที่สุด คือ ทักษะในการปรับตัวกับงานที่ทำ

จากข้อค้นพบดังกล่าว การพัฒนาความสามารถด้านภาษาอังกฤษยังเป็นสิ่งที่

สถาบันอุดมศึกษาเอกชนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญ เนื่องจากเป็นภาษากลางของประเทศในกลุ่มอาเซียน ตามที่ระบุไว้ในกฎบัตรอาเซียน (ASEAN Charter) และมีการเปิดสอนเป็นวิชาเอกในคณะศิลปศาสตร์ ส่วนคุณลักษณะด้านการคิดสังเคราะห์ (Synthesis thinking) ของบัณฑิต เป็นคุณลักษณะด้านพุทธิพิสัยของบัณฑิตไทยที่ควรได้รับการพัฒนามากที่สุดเมื่อเทียบกับด้านอื่น ส่วนคุณลักษณะด้านคุณธรรม จริยธรรม หรือจรรยาบรรณในวิชาชีพ และทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ก็ยังคงเป็นคุณลักษณะของบัณฑิตที่สถาบันอุดมศึกษาเอกชนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญ แต่สิ่งที่ต้องพัฒนาให้มากเป็นพิเศษ คือ คุณลักษณะด้านแรงจูงใจในการทำงานและทักษะในการปรับตัวกับงานที่ทำ เพื่อพัฒนาบัณฑิตให้เป็น “บัณฑิตพร้อมใช้ (Work-ready graduate)” เมื่อไปปฏิบัติงานจริงในสถานประกอบการ

ส่วนผลการสำรวจความพร้อมด้านกิจกรรมการผลิตและพัฒนาคุณภาพบัณฑิต พบว่า สถาบันอุดมศึกษาเอกชนได้ดำเนินกิจกรรมการผลิตและพัฒนาคุณภาพบัณฑิตเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 53.20) จากข้อค้นพบดังกล่าว สถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทยควรปรับปรุงการดำเนินกิจกรรมด้านการผลิตและพัฒนาคุณภาพบัณฑิตให้มากขึ้น และควรปรับปรุงกิจกรรมการดำเนินงานให้อยู่ในระดับดี (ร้อยละ 61-80) หรือดีมาก (ร้อยละ 81-100) โดยเฉพาะกิจกรรมการแนะแนวอาชีพและการทำงานในประเทศกลุ่มอาเซียนควรจัดให้ได้อย่างต่อเนื่องในทุกภาคการศึกษา เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่มีผลการดำเนินงานน้อยสุดเมื่อเทียบกับด้านอื่น

เมื่อพิจารณาเป็นรายกิจกรรม จะเห็นได้ว่าการจัดให้มีระบบและกลไกในการบริหารหลักสูตรเป็นกิจกรรมที่มีความพร้อมมากที่สุด เนื่องจากจากคุณภาพของหลักสูตรเป็นส่วนหนึ่งของตัวบ่งชี้ที่ใช้ในการประเมินคุณภาพภายในและภายนอก (สกอ., 2553; สมศ., 2554) และเพื่อให้หลักสูตรมีความพร้อม สถาบันอุดมศึกษาเอกชนอาจพิจารณาให้มีการบรรจุวิชาทักษะทางภาษาเป็นวิชาบังคับให้ครบทุกหลักสูตร โดยให้นักศึกษาเลือกเรียนอย่างน้อย 3 ภาษา ได้แก่ ภาษาไทย และภาษาทางการในอาเซียนอีก 2 ภาษา สำหรับด้านการจัดการเรียนการสอน กิจกรรมที่สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรส่งเสริมอย่างมาก คือ

การทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนและนำผลการวิจัยมาใช้ประโยชน์ ส่วนด้านอาจารย์และบุคลากร สถาบันอุดมศึกษาเอกชนทุกแห่งควรส่งเสริมให้อาจารย์ได้รับประสบการณ์ตรงจากการเข้ารับการฝึกอบรมกับสถาบันอุดมศึกษา องค์กร หน่วยงาน หรือสถานประกอบการในประเทศกลุ่มอาเซียน และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ดังกล่าวระหว่างอาจารย์และบุคลากรเพื่อนำมาถ่ายทอดให้กับนักศึกษา สำหรับด้านสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ การเตรียมเทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อออนไลน์ที่เพียงพอต่อการใช้นักศึกษามีความจำเป็นต่อการเตรียมความพร้อมให้กับนักศึกษาในการที่จะเป็นบัณฑิตพร้อมใช้ในปี พ.ศ. 2558 รวมไปถึงด้านการแนะแนวอาชีพและการทำงานในประเทศกลุ่มอาเซียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแนะนำสาขาอาชีพหรือวิชาชีพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 สถาบันอุดมศึกษาเอกชนทุกแห่งในประเทศไทย ควรนำข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย 9 ข้อ ที่ได้มาจากผลการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรม เช่น การนำนโยบาย 9 ข้อมาสร้างเป็นแผนกลยุทธ์ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2555-2559) และแผนเชิงปฏิบัติการรายปี (Annual action plan) เป็นต้น

1.2 ให้คณะวิชา วิทยาลัย สำนัก และสถาบันอุดมศึกษาเอกชนทุกแห่งจัดให้มีระบบและกลไกควบคุมคุณภาพขององค์ประกอบที่ใช้ในการผลิตบัณฑิต ตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553) ได้แก่ (1) หลักสูตรการศึกษาในสาขาวิชาต่างๆ (2) คณาจารย์และระบบการพัฒนา คณาจารย์ (3) สื่อการศึกษาและเทคนิคการสอน (4) ห้องสมุดและแหล่งการเรียนรู้อื่น (5) อุปกรณ์ การศึกษา (6) สภาพแวดล้อมในการเรียนรู้และบริการ การศึกษา (7) การวัดผลการศึกษาและสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักศึกษา และ (8) องค์ประกอบอื่นตามที่แต่ละสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาเห็นสมควร

ที่เป็นที่ต้องการของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN, 2007)

3. ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาบัณฑิต

เพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในแต่ละด้าน ถูกนำมาจัดอันดับความสำคัญทำให้ทราบว่า ความต้องการจำเป็นใดบ้างที่ต้องดำเนินการก่อนหรือหลังเพื่อนำไปสู่การกำหนดนโยบายคุณภาพและการปรับปรุงโครงการหรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและพัฒนาคุณภาพบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนต่อไป นอกจากนี้ ผลการวิจัยได้นำไปสู่การจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายจำนวน 9 ข้อ ให้กับผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในการผลิตและพัฒนาบัณฑิตให้ตอบสนองต่อการเปิดเสรีของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยข้อเสนอแนะดังกล่าวสถาบันควรพิจารณาดำเนินการให้แล้วเสร็จก่อนปี พ.ศ. 2558

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมในหัวข้อที่เป็นประโยชน์ต่อการผลิตและพัฒนาคุณภาพบัณฑิตที่ตอบสนองต่อความต้องการของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนและที่เกี่ยวข้องกับอาเซียน เพื่อส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความร่วมมือด้านการจัดการศึกษา เนื่องจากส่งผลกระทบโดยตรงต่อกระบวนการผลิตบัณฑิตอาเซียน (ASEAN graduate)

2.2 ควรเริ่มทำวิจัยในหัวข้อที่มีความต้องการจำเป็นเร่งด่วนก่อน เช่น (1) การเทียบโอนหน่วยกิตการเรียนระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของประเทศในกลุ่มอาเซียน (2) การบูรณาการหลักสูตรในสาขาวิชาต่างๆ กับมาตรฐานด้านวิชาชีพของอาเซียน (3) การติดตามการดำเนินงานทำในต่างประเทศ และจัดเก็บเป็นข้อมูลพื้นฐานของสถาบัน (4) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษาในอาเซียนด้านการผลิตและพัฒนาคุณลักษณะเฉพาะของบัณฑิตอาเซียน (5) การศึกษาความพึงพอใจและความคาดหวังของผู้ใช้บัณฑิตจากสถานประกอบการของประเทศในกลุ่มอาเซียน

(6) การศึกษาแนวโน้มในการพัฒนาแรงงานฝีมือ 21 สาขาอาชีพเพื่อรองรับการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีในปี พ.ศ. 2558 และ (7) การวิจัยเอกสารเกี่ยวกับกฎหมายระหว่างประเทศและข้อตกลงร่วมระหว่างองค์กรความ

ร่วมมือระหว่างประเทศในอาเซียนเพื่อศึกษาความเป็นไปได้ในการเดินทางไปทำงานใน 10 ประเทศของอาเซียน อาเซียน+3 และอาเซียน+6 เป็นต้น

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร. วิจิตร ศรีสอาน (ที่ปรึกษาโครงการวิจัย) สำหรับคำแนะนำและความเอาใจใส่ดูแลในการติดตามความก้าวหน้า

และขอขอบคุณสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย (สสอท.) สำหรับทุนอุดหนุนการวิจัย

บรรณานุกรม

กระทรวงแรงงาน. 2553. รายงานสรุปผลการจัดงานการแข่งขันฝีมือแรงงานอาเซียน ครั้งที่ 8 ระหว่างวันที่ 18-23 พฤศจิกายน 2553 ณ อาคารชาเลนเจอร์ ฮอลล์ 1-2 อิมแพ็ค เมืองทองธานี. กรุงเทพฯ: สำนักพัฒนามาตรฐานและทดสอบฝีมือแรงงาน กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน.

กระทรวงศึกษาธิการ. 2549. ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กรอบมาตรฐานการอุดมศึกษา (วันที่ 7 สิงหาคม พ.ศ. 2549). กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

ชินวรณ์ บุญยเกียรติ. 2553. การเตรียมความพร้อม กับทิศทางของประเทศไทยด้านการศึกษาสู่การเปิดกว้างของการเรียนรู้แบบไร้พรมแดนภายใต้ข้อตกลงอาฟต้า. เอกสารประกอบการบรรยายพิเศษ เมื่อวันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2553 ณ ห้อง L01 อาคารเรียนรวม คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล (พญาไท).

นงลักษณ์ วิรัชชัย. 2542. โมเดลลิสเรล: สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พิมพ์ดา โยธาสุมุท และชูชาติ เทศสีแดง. 2553. บทวิเคราะห์: ตลาดแรงงานในอนาคตกับความพร้อมของแรงงานไทย. สำนักข่าวแห่งชาติ กรมประชาสัมพันธ์.

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. 2553. คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2553 (ฉบับเดือนพฤศจิกายน 2553). กรุงเทพฯ: สกอ.

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). 2554. คู่มือการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม (พ.ศ. 2554-2558) ระดับอุดมศึกษา ฉบับสถานศึกษา พ.ศ. 2554. กรุงเทพฯ: สมศ.

สุวิมล ว่องวาณิช. 2550. การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Association of Southeast Asian Nations. 2010. ASEAN Economic Community Scorecard. Jakarta: Public Outreach and Civil Society Division, The ASEAN Secretariat.

Association of Southeast Asian Nations. 2007. Charter of the Association of Southeast Asian Nations. Available December 23, 2010 from <http://www.aseansec.org/21069.pdf>

Bloom, B.S. & Others. 1971. Handbook on Formative and Summative Evaluation of Student Learning. New York: McGraw-Hill.

- Howe, A. 2000. "Teaching in practice: a qualitative factor analysis of community-based teaching." **Medical Education.** 34, 762-768.
- Jöreskog, K.G. & Sorbom, D. 1993. **LISREL 8: User's Reference Guide.** Chicago: Scientific Software International.
- Krathwohl, D. R. 2002. A revision of bloom's taxonomy: An overview. **Theory into Practice,** 41 (4), 212-218.